

Iztēlojoties Brandu

Viestura Kairiša izrādes centrā ir izcila Ievas Segliņas aktierspēle

HENRIKA IBSENA lugu mūsdienās iestudēt nav viegli. Tā sarakstīta 1865. gadā, bet kopš tā laika pasaule ir ļoti mainījusies, kaut vai – kļuvusi sekulāra. Lai arī Ibsens uzstāja, ka viņa literārais darbs nav reliģiozs un Branda kristīgās aizrautības vietā var iedomāties jebkuru ideju, teksts tomēr runā par ticību tieši reliģijas izpratnē. Kurš ticības veids ir pareizais, tas lugā burtiski ir dzīvības vai nāves jautājums, jo – kas gan ticīgam cilvēkam var būt svarīgāks par dvēseles glābšanu? Bet galvenais – tā ir liela ideja, ne velti lugas beigās, kas gandrīz jau nekaunīgi atgādina Gētes *Fausta* finālu, Brands tiek tēlots līdzīgs Kristum.

Kas ir nāves vērts 21. gadsimtā – laikā, kas netic Dievam un tāpēc arī dvēseles eksistencei? Nākas pieņemt vienu no diviem: vai nu to, ka Brands ir viscaur negatīvs tēls – fanātiķis, viltus pravietis –, vai arī atrast tādu ideju, kuras vārdā varoni būtu iespējams kaut vai saprast, ja ne attaisnot. Kāpēc *Brandu* vispār iestudēt – lūk, jautājums, uz kuru jāatbild vispirms, un, manuprāt, režisoram Viesturam Kairišam tas īsti nav izdevies.

Mana recenzija tāpēc būs vairāk kritiķa fantāzijas – spekulācijas, minējumi, vēlamā uzdošana par eso-

Recenzijas autore —
Zane Radzobe,
žurnāla *Ir*
teātra kritiķe

Kas ir nāves vērts 21. gadsimtā – laikā, kas netic Dievam un tāpēc arī dvēseles eksistencei?

šo, ne atsauksme par reāli eksistējošo izrādi, jo... iestudējumā acimredzot kaut kā trūkst. Nepārprotiet, tas ir mega darbs, kas grodi nostrādāts un burtiski grūž zālē enerģiju gan ar Ievas Jurjānes lielformāta scenogrāfijas pulsācijām, gan Jēkaba Jančevska mūziku, gan ansambļa saliedētajiem aktierdarbiem. Bet atbildes uz jautājumu, par ko tas viss, tomēr nav, un pāri paliek tāda kā nepabeigtības sajūta. Tikai vērojumu drumslas, ko es salīmēju, lūk, kādā attēlā.

Režisoram Brands, šķiet, ir pozitīvais varonis, bet, mēģinot saprast,

kāpēc, lielākā uzmanība jāpievērš izmaiņām, ko Kairišs (domājams, ar izrādes programminā minētās dramaturģes Justīnes Kļavas palīdzību) veicis lugas tekstā. Uzkrītošākā, protams, ir varoņa dzimuma maiņa – Brandu iestudējumā atveido Ieva Segliņa, bet tas stāstu nemaina. (Vienīgais ieguvums no pārmaiņām ir nopietna loma izcilai aktrisei, kas, protams, nav maz.)

Bet otra izmaiņa *Brandā* vēstījumu gan pagriež būtiski – Kairiša izrādē ieviestais, lugā neeksistējošais Jēzus Kristus tēls. Rūdolfis Gediņš, kostīmu mākslinieces Baibas Litiņas ietērpts stereotipiskā paltrakā, tur rokās kameru un filmē Branda tuvplānus gandrīz katru izrādes brīdi.

Nebūtu precīzi teikt, ka starp Segliņu un Gediņu veidotos saspēle (Segliņa saspēlējās drīzāk ar kameru), bet, tā kā uz skatuves ir divi varoņi, varam iztēloties, ka izrādē ir par viņu attiecībām. Tas, starp citu, atbilst arī vispārējai izrādes uzbūvei, jo ar izņēmumu Kārļa Arnolda Avota personā, kurš Branda vīra Agnus lomā izspēlē likteni un attiecības ar sievu, pārējais ansamblis būtībā atveido cilvēku «masu» – viņu saskarsme ar mācītāju virza uz priekšu izrādes darbību, bet Branda dzīvē kalpo tikai par fonu, uz kura viņai sprediķot.

Kādas ir Branda un Jēzus attiecības? Diezgan ironiskas. Gediņa Jēzus Segliņas Brandam izrādes lielāko daļu būtībā ir palīgpersonāls.

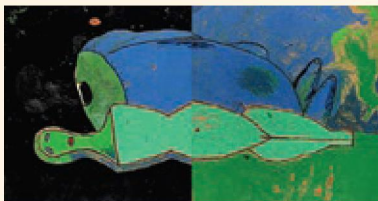
BRANDS.

Dailes teātra
Lielajā zālē.
Tuvākās
izrādes
11., 12. februārī.
15–37 €.

IR IESAKA

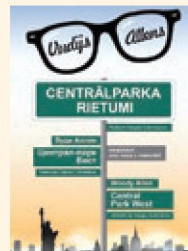
3. februāris
**IZSTĀDE. MŪRA
NOJAUKŠANA.
LATVIJAS
MĀKSLA**
**1985–1991 NACIONĀLAJĀ
MĀKSLAS MUZEJĀ.**

Apskatāmi Ilmāra Blumberga, Andra Brežes, Ulda Brieža, Birutas Delles, Kristapa Ģelža, Helēnas Heinrihsones, Sarmītes Māliņas un citu mākslinieku darbi no muzeja kolekcijas. Ekspozīciju papildina dokumentālas liecības par instalācijām, performancēm un citiem būtiskiem tā laika mākslas notikumiem. 3. februārī muzejā norisināsies ukraiņu mākslinieces Darjas Kalašņikovas performance. *Lnmm.lv*

3. februāris
**IZRĀDE.
CENTRĀLPARKA
RIETUMI RĪGAS
KRIEVU TEĀTRĪ.**

Vudija Allena situāciju komēdija ir par laulības pārkāpšanu un dažādiem pārpratumiem. Izrādes režisors Sergejs Golomazovs: «Ja parokas dzīvē, iezīmējas nopietnāka tēma – lai cik veiksmīgs un turīgs būtu cilvēks, tas negarantē garīgo vērtību klātesamību un neapdrošina pret iekšējo tukšumu un nevižību.» Lomās Jekaterina Frolova, Igors Čerņavskis, Veronika Plotņikova un citi. Biļetes cena 10,50–30 €. *Bilesuserviss.lv*

Branda lomā Ieva Segliņa, Agnus – Kārlis Arnolds Avots

Par spīti kaislīgām runām par ticību un Dievu, Brands Jēzu neredz – viņu interesē tikai kamera, kas pastiprina pašas balsi un uz lielā ekrāna, kurš karājas skatuves centrā, izspīlē aktrises sejas vaibstus. Tāda narcistiska pozīcija, lai gan paradoksālā kārtā šķiet, ka arī ar sevi Brandam attiecību īsti nav, arī sevi viņa neredz.

Manuprāt, šajās neesošajās attiecībās slēpjas vismaz daļa no izrādes mīklas, izskaidrojot, piemēram,

to, kā Ieva Segliņa spēlē. Intensīvi – tas man šķiet īstais vārds. Bet tā nav intensīva pārliecība, kas staro no skatuves pirmajā cēlienā, drīzāk – histēriski sakāpinātas, intensīvas šaubas, aktrisei teikumus nereti nobeidzot jautājuma izteiksmē. Otrajā cēlienā Brands jau šķiet ieguvusi prasmi jautājumus (lasi: atbildību par saviem lēmumiem) manipulatīvi pārdresēt pārējiem izrādes varoņiem. Bet tās attiecības, kuras Brands tekstos sludina – attiecības

starp cilvēku un Dievu –, viņai reāli nav pazīstamas.

To, ka tieši šis jautājums nodarbinājis Kairišu, minu izrādes fināla dēļ – zaudējis visu, uz dzīves un nāves robežas paliek divatā ar Jēzu. Kameras vairs nav, Jēzus viņu paceļ un nes, tad abi mainās vietām – Brands velk Jēzu sev nopaļūš, tad viņi atkal mainās... Cilvēks un Dievs, kas ir žēlsirdība. Skaists tēls. Žēl tikai, ka izrāde, kas uz to ved, drīzāk jāiztēlojas pašam. ●

FOTO – MĀRCIS BALTSKARS

3.
februāris

KONCERTS. KRISTĪNES OPOLAIS SOLOKONCERTS NACIŅĀLĀJĀ OPERĀ. Pēc

desmit gadu pārtraukuma uz mūsu operas skatuves kāps izcilais soprāns Kristīne Opolais. Operas orķestri diriģēs Mārtiņš Ozoliņš. «Dziedāšu arījas no manām mīļākajām Frančesko Čīlea, Džakomo Pučīni, Žorža Bizē un Antonīna Dvoržāka operu lomām – gan labi zināmām, gan jaunām,» operas mājaslapā raksta dziedātāja. Koncerts ir veltījums kādreizējā operas direktora Andreja Žagara piemiņai. Biļetes cena 30–220 €. Bilesuparadize.lv

4.
februāris

KONCERTS. LNSO UN SIBĒLIUSA VIJOLKONCERTS VIDZEMES KONCERTZĀLĒ CĒSIS.

Programmas centrā – somu romantiķa Žana Sibēliusa vijolkoncerts solistes Paulas Šumanes (attēlā) un Nacionālā simfoniskā orķestra izpildījumā. Līdzās divas simfoniskās poēmas: Sibēliusa *Sāga* un norvēģa Eivinda Torvunda *Rīts mežā*. Pie diriģenta pults kādreizējais LNSO galvenais diriģents, igauņu maestro Olari Eltss. Biļetes cena 12–25 €. Bilesuparadize.lv

